

Deltagerliste, Årsmøde i Teglværksinitiativerne 2023

Cathrinesminde Teglværk og Venner

Carsten Hauerberg
Knud Mølvig Bille
Torben Vestergaard

HorsensGruppen

Jacob Hanquist
Poul Anton Sørensen
Verner Bjerger

Lilleskov Teglværk

Bent Jørgensen
Christian Lilleskov Hansen
Elef Holm
Flemming Hansen
Hugo Friis
Jørgen Pindstoft
Knud Larsen
Margit Egdal

Nivaagaard Teglværks Ringovn

Carl Jørgen Schousboe
Jørgen G. Berthelsen

Skærum Mølle

Jens Kristian Hedegaard

Andreas Gejel
Hanne Gejel
Helge Hansen
Linda og HP Peitersen

Årsmøde i Foreningen Teglværksinitiativerne i Danmark
Lørdag d. 16. september 2023
På Lilleskov Teglværks museum, Lilleskovvej 69, 5690 Tommerup

Kl. 10 var alle deltagere ankommet efter at have kæmpet sig igennem knallertentusiasternes ”Stumpemarked”. Der var dækket op med formiddagskaffe og kager. Lilleskov Teglværks formand Knud Larsen bød velkommen og deltagerne præsenterede sig bordet rundt.

Kl. 10.30 Generalforsamling

1: Jørgen Pindstofte blev valgt som dirigent og Jørgen Berthelsen som referent.

2: Formand Torben Vestergaard fremlagde bestyrelsens beretning (vedlagt). Beretningen blev godkendt af forsamlingen.

3: Medlemmernes beretninger:

- Lilleskov Teglværk
- Skærum Mølle (beretning vedlagt)
- Cathrinesmindes venner (beretning vedlagt)
- Nivaagaard Teglværks Ringovn (beretning vedlagt)
- Horsens gruppen (beretning vedlagt)

4: Kassereren Jacob Hanquist fremlagde regnskabet (vedlagt). Det viste et overskud på 4.453,87 kr. Foreningens indestående i banken er herefter 18.893,60 kr. Regnskabet var uden anmærkninger godkendt af revisor Carl Jørgen Schousboe. Regnskabet blev godkendt af forsamlingen.

5: Kontingent blev uændret 100 kr. pr. personligt medlem og 200 kr. pr. institution.

6: Valg

- Christian Frederiksen: genvalg
- Poul Anton Sørensen: genvalg

Resten af bestyrelsen er uændret:

Kim Jacobus Paulsen

Torben A. Vestergaard

Udpegede:

Jørgen G. Berthelsen: Nivaagaard Teglværks Ringovn

Jørgen Pindstofte: Lilleskov Teglværk

Mangler: Museum Sønderjylland

(Det er foreslået Museum Sønderjylland at udpege formanden for Cathrinesmindes Venner som repræsentant for Cathrinesminde Teglværk, men det er ikke afgjort endnu)

Revisor: Carl Jørgen Schousboe

7: Ingen indkomne forslag

8: Aktivitetsplan og budget: Planer for fremtidige udgivelser fremgår af Formandens Beretning. Der er ikke lagt budget for nye udgivelser endnu.

9: Eventuelt:

- Horsensgruppen inviterede til næste års møde lørdag d. 14. september 2024. Mødestedet er ikke besluttet endnu.

- Poul Anton Sørensen fremlagde et forslag fra Horsensgruppen om, til næste år at diskutere fremtiden for Verner Bjerges samlinger af stemplede sten mm og et stort antal ringbind med teglværksoplysninger. Vi havde en foreløbig drøftelse af mulighederne for indscanning af de mange sider med teglværksoplysninger, så alle kunne få glæde af dem.
- Jens Kristian Hedegaard foreslog, at foreningen opbevarer de færdige PDF versioner af manuskripterne til foreningens udgivelser. Der var almindelig enighed om denne ide. Torben Vestergaard vil undersøge mulighederne for at få filerne fra vore bogtrykkerfirmaer.
- Jørgen Pindstofte har forsøgt at motivere Den Fynske Landsbys teglværksgruppe til at træde ind i vor forening, men Teglværksgruppen er nedlagt.
- Helge Hansen spurgte, om der var interesse for et inddrage kalksandstens-mursten i vort interessefelt. Det var der ikke umiddelbart interesse for.

Kl. 12 blev generalforsamlingen afsluttet

Herefter besøgte en del deltagere teglværkets genbrugsforretning.

Kl. 12.30 serveredes en rigelig og lækker frokost.

Herefter tog Bent Jørgensen over og fulgte gruppen rundt i værket. Bent fortalte værkets historie og tog os med det lille tog – styret af Flemming Hansen - ud i marken, hvor gravningen foregik i sin tid. Herefter fulgte vi lerets gang igennem det imponerede maskineri lige til Strengpresse og afskærebord. Alle gæster var imponerede over det kæmpe arbejde, det har været at få det hele funktionsdygtigt – og velmalet. Bent førte os videre ind i og ovenpå ringovnen, og forklarede dens funktion.

Herefter tog Hugo Friis over og viste os den imponerende dieselmotor, som det er lykkedes motorgruppen at få til at køre, efter at den havde stået stille og været udsat for vind og vejr i 30 år. Vi så også Ford-B motoren, som er reservemotor til lokomotivet på lerbanen.

Kl. 15.30 serveredes kaffe og kringle mens vi så Christian Hansens fine film, hvor hans far kommenterer mens Christian filmede alle arbejdsgangene på Lilleskov Teglværk i de gode gamle dage.

Kl. 16 spredtes deltagerne for alle vinde efter en indholdsrig og hyggelig dag. På gensyn til september næste år – om ikke før.

Jørgen Pindstofte, dirigent

Jørgen Berthelsen, referent

Formandens beretning

Årsmøde i Foreningen Teglværksinitiativerne

Lilleskov Teglværk

16. september 2023

Foreningen har ikke haft de store udadvendte aktiviteter siden sidst, men på de indre linjer er der arbejdet, omend ting tager tid.

Skanderborgbogen er solgt i enkelte eksemplarer via Danske Boghandlers Kommissionsanstalt.

For bindet om teglværker i *Langeland og Ærø kommuner* har fhv. museumsdirektør på Sønderborg Slot og formand for Langelands Museum, Peter Dragsbo, og fhv. leder af Institut for sønderjysk Lokalhistorie og museumsinspektør for Ærø Museum, Kim Furdal næsten manuskriptet færdigt. Vi har holdt et møde om opgaven på Ærø og ellers korresponderet via mail. Det drejer sig om ca. tyve teglværker på de to øer. De indledende analyse- og baggrundsafsnit er længere end ellers. Bl.a. er omtalen af middelalder og renæssanceteglovne sammenfattet i indledningen, og keramikere og fremstillingen af cementsten er berørt. Der mangler arbejdet med illustrationer, kort og faktabokse. Dragsbo og Furdal er gamle rotter med hensyn til arkivdokumentation, så henvisningerne fyldte rigeligt. Vi er derfor enedes om at kilder og henvisninger i artiklerne er anført som fodnoter, mens litteratur- og kildelister kun figurerer i samlet form bagest i bogen.

Langeland-Ærø ser ud til at blive det næste bind i serien. Vi har et par gange haft vanskeligheder med kvaliteten af layouten, så denne gang bør vi lade bogtrykkerne stå for layouten. Flere af de tidligere fonde kan søges, og der er lokale fonde, som er særlig interessante. Jeg håber, at Langelands Museum vil være lager og ekspedition for dette bind.

For *Assens Kommunes* vedkommende kom der ikke noget ud at forsøget på at lokke en student eller medarbejder fra Erhvervshistorie på SDU til at se opgaven som en chance eller mulighed for speciale eller projekt. Der kom først skub i sagerne, da Chr. Hansen fik leder af Tommerup Lokalarkiv, Margit Egdal, interesseret. Vi holdt et møde om opgaven og arbejdet har siden taget fart (der er kladder på ti tglv). John

Jacobsen, leder af Lokalthistorisk Arkiv i Vissenbjerg (Assenbølle Tglv) er blevet inddraget og har leveret en kladde om Assenbølle Tglv, som også giver grund til optimisme, selv om det var overraskende mange teglværker (60) i kommunen. Det giver nogen bekymring om bindets omfang, hvis vi kan holde det i ét bind, og det ansporer til mådehold med pladsen. Også derfor har vi har aftalt at bruge fodnoter til henvisninger i artiklerne og samle litteratur- og kildeliste bagest. Desuden må vi placere mest muligt i faktabokse og ejerlister, når det kan lette brødteksten. Når vi kommer så langt, så regner vi med at Lilleskov Teglværk bliver forlagets lager og ekspedition for dette bind.

Horsensholdet fortsætter arbejdet med teglværkerne i *Aarhus Kommune*. Her er store byteglværker, som også rækker ind i den nærmere fortid, hvad der må give noget større stofmængder af slås med.

Helsingørbogen med fhv. museums- og arkivleder Lars Bjørn Madsen og

Kjeld Damgaard er undervejs, men forfatterne har også andre jern i ilden.

Det samme gælder arbejdet med *Gribskov* kommune ved Kai Ambus og Jørgen G. Berthelsen.

Holstebro Kommune fik forrige år tilsagn fra en mulig forfatter, den ny leder

af kommunens arkiver. Men der har været meget at gøre med arkivvæsenets nye struktur, så det bliver ikke lige straks.

Sønderborg status

For Sønderborg Kommunes vedkommende blev vi lidt optimistiske forrige år, da vi kunne danne en lille gruppe til at arbejde videre i fællesskab. Men Kim Jacobus Paulsen blev leder af seniorhøjskolen i Liselund på Sjælland. Museumsinspektør Marian Kristensen, som repræsenterede Cathrinesminde, havde barselsorlov ved sidste årsmøde. Siden da har hun måttet sige farvel til sin stilling, da MSJ i forbindelse med energiprisernes himmelflugt afskedigede 11 medarbejdere og lagde Cathrinesminde i mølpose uden for så vidt som Cathrinesmindes Venner er aktive. Teglværkerne ved Flensborg Fjord er så lang og stor en historie, at det ret beset vil svare til et par ph.d.-projekter. Chr. Frederiksen og jeg ville nok kunne færdiggøre et bind om teglværkerne på Als og det østlige Sundeved, mens teglværkerne ved

Flensborg Fjord må vente til et bind 2. Det er selvfølgelig en skam, da de er den største, ældste og mest dominerende klynge af teglværker i Danmark.

Letlevering via DBK

Mariann havde afklaret med sig bagland, at Museum Sønderjylland godt vil indsende en kasse med hver af de tidligere bind til letlevering via Danske Boghandlers Kommissionsanstalt, så de derefter nemt vil kunne købes gennem boghandlerne. Det skulle ikke være lykkedes, da de havde vanskeligheder med at få kombineret bøgerne med henvisning til det korrekte forlag.

Poul Anton og Jacob passet foreningens fine hjemmeside og facebookside, hvor der er en del trafik og interesse.

<https://teglhistorie.dk> og Facebook: Danmarks Teglværker et nationalt bogværk.

En ting vil jeg gerne nævne. Vi er en temmelig alderstegen forsamling, og jeg forestiller mig ikke at blive ved, til jeg bliver hentet af manden med leen. Så jeg vil foreslå, at vi gør en **indsats for at få yngre kræfter ind og gerne nogle, som er fortrolige med arkiver og publikationsvirksomhed.**

Da jeg for næsten tyve år siden trådte til på CMT var det min bekymring, at de gamle frivillige ville blive svære at erstatte; at nye generationer ville være helt anderledes og savne indsigt og interesse i tilværelsen før velfærdssamfundet. Det gik ikke så galt dengang. Som min kollega på Sønderborg Slot, Peter Dragsbo sagde: "For de gamle, som faldt, er der gamle overalt." Men man kan ikke undgå indtrykket af, at ældre udgør en verden for sig, som bemander en væsentlig del af foreningslivet og som er en stor del af kunderne i kulturinstitutionerne. Håbet må så være, at de yngre bliver mere som os og træder ind i vore rækker, når de bliver pensionerede.

Med venlig hilsen

Torben A. Vestergaard

Regnskab Teglværksinitiativerne i Danmark

	2021/22	2022/23
Indtægter		
Kontingent	2.800,00	2.900
Tilskud	48.850,00	0
Bogsalg	14.149,75	2.843,75
Indtægter i alt	65.799,75	5.743,75
Udgifter		
Gebyr (+renter)	612,50	300
Bogudgivelse	59.281,25	0
Kontingenter	400,00	400
Div (porto mv)	2.633,60	589,88
udgifter i alt	62.927,35	1.289,88
Resultat	2.872,40	4.453,87

Kattrup d. 1/8 2023 Jacob Hanquist Petersen, kasserer

Undertegnede revisor har i dag gennemgået ovenstående regnskab.
Regnskabet er i overensstemmelse med foreningens bogføring.
Indtægter og udgifter er behørigt dokumenteret ved bilag.
Bankbeholdningen er i overensstemmelse med pengeinstituttets noteringer.
Der er ingen kontant kassebeholdning.

Nivå d. 1/8 2023 Carl Jørgen Schousboe, revisor

Indestående på Bankkonto pr. 30/6 2023: 18.893,60

Virkeplan for 2023

Kære medlemmer

Hermed årets virkeplan.



Trods nedlukning af Cathrinesminde Teglværksmuseum i dette år, fortsætter foreningen Cathrinesmindes Venner aktiviteter og oplysende virksomhed.

Vi udbyder således en vandretur den 10. juni

Og en 5 dages tur til Nordsjælland den 4-8. september.

Årsmøde afholdes onsdag den 2. november.

Vi kan oplyse:

Broagerlands Kunstudstilling har åbent på Cathrinesminde fra den 2. april og derefter i hele april måned.

Kulturmåned gennemføres i maj måned med følgende arrangementer:

Tirsdag den 2. maj kl. 19.30: Duo'en Mark og Christoffer

Onsdag den 10. maj kl. 19.30: Nationalmuseet direktør Rane Willerslev

Mandag den 15. maj kl. 19.30: De 3 kgl. Tenorer

Torsdag den 25. maj: Bertel Haarder

Billetter kan bestilles på <https://Kulturmaaned.safeticket.dk>

Det levende teglværk. I juli måned gennemfører landsbylaugene "Det levende teglværk. Fredag den 21. juli, lørdag den 22. juli og søndag den 23. juli. Der er gratis entre til dagene, hvor mange frivillige vil tage sig af de besøgende.

Har du/I fået ny adresse?

Evt. ny E-mailadresse eller postadresse bedes oplyst til foreningen (se vores hjemmeside www.cm-venner.dk) eller tlf. 20186872.

Bestyrelsen

Formand: Carsten Hauerberg, kasserer: Knud Bille, sekretær: Janet Preuss.

Medlemmer: Britta Skøtt, Tove Hagenau, Gudmund Thomsen, Birgit Møller.

Suppleant: Bent Nielsen

Tilbud til medlemmer:

Vandretur den 10. juni kl. 13-16.

Start fra Marina Fiskeris (hoppeborgen) gennem Vandholm, Slotsparken, Alfs Hule med kaffe- og drikkepause ved "Agernhuset". Derfra gennem byen med stop ved "Den lille pige med svovlstikkerne". Guide: Bente Løwe Christiansen, forfatter til bogen: Krøllerier på kendte stier.

Turen er gratis. Tilmelding på tlf. 20186872

5 dages tur til Nordsjælland

Tag med Cathrinesmindes venner på en 5 dages bustur til Nordsjælland i dagene fra mandag den 4. september til fredag den 8. september. Vi bor og spiser på Hotel Hillerød, Best Western, hvorfra vi tager på daglige ture til nogle af de mange kulturseværdigheder i området. Turen inkl. fuld forplejning og entreer koster 4.995 kr. Tillæg for enkeltværelse 755 kr.

Frokostsandwich medbringes dagligt fra hotellet og spises ved eller i nærheden af et af de steder vi besøger.

Tilmelding inden den 10. juni til Britta Skøtt mobil 26 12 43 52. Depositum 1000 kr. betales ved tilmelding på konto reg.nr. 9797 konto nr. 149705. Restbeløbet senest den 1. august.

Prisen inkluderer: Bus, overnatning, aftensmad mandag – torsdag, morgenmad tirsdag-fredag, frokost tirsdag – fredag, entreer og guidede rundvisninger.

Prisen inkluderer ikke: afbestilling- eller rejseforsikring, drikkevarer, frokost mandag. (medbring madpakke)

Turen gennemføres ved 40 deltagere. Aflyses turen tilbagebetales depositum. Turen er tilrettelagt af Bent Nielsen og Britta Skøtt.

NB. Vi tager forbehold for fejl og tillader os ret til at foretage ændringer.

Program:

Mandag den 4/9

Kl. 7.30. Afgang fra Sønderborg ved Alsion med opsamling i Broager kl. 7.45 ved kirken, ved elektrikerens i Egersund kl. 7.55 og i Gråsten ved slottet kl. 8.05.

Ved Sorø kører vi nordpå til de Sjællandske Alper, hvor vi ved Maglesø nyder området og spiser vores medbragte frokost. Vi kører op gennem Hornsherred til Frederikssund og videre til Frederiksværk, hvor vi skal se Industrimuseet Frederiks Værk. Krudtværket blev grundlagt i 1756.

Tirsdag den 5/9

Vi kører til Hammermøllen, som var en vigtig del af den geværfabrik, som kom til at hedde Kronborg Geværfabrik. Derefter til Rudolph Tegners Museum & Statuepark, et kunstmuseum midt i det fredede naturområde kaldet Rusland

syd for Dronningmølle. Retur til Hillerød hvor vi skal se Frederiksborg Slot og parken.

Onsdag den 6/9

Nivaagaard Teglværks Ringovn fra 1870 som er det eneste bevarede eksemplar af Friedrich Hoffmanns Ringovne i Danmark. Videre til Nivaagaards Malerisamling etableret af Johannes Hage. Vi tager så til Helsingør, hvor vi skal besøge Kronborg. Slottet er et af Nordeuropas mest betydningsfulde renæssanceslotte og blev i år 2000 medtaget på UNESCOs Verdensarvsliste.

Torsdag den 7/9

Brede Værk, som er et museum for industrikultur. Det ligger ved Mølleåen nord for Kongens Lyngby i Danmarks største fredede industrianlæg. Vi tager så til Rungstedlund, hvor vi skal se Karen Blixen Museet, som er den verdenskendte forfatters kunstnerhjem. Sidste seværdighed denne dag er kunstmuseet Louisiana, som byder på et sjældent møde mellem natur, arkitektur og en enestående kunstsamling.

Fredag den 7/9

Igennem København, hvor vi prøver på at køre forbi bygninger, hvor vores lokale teglværker har leveret sten. Besøg i Grundtvigs Kirke. Grundtvigs Kirke er historien om 6 millioner mursten og murerhåndværk på ypperste klinge. Til sidst et besøg på Bispebjerg Bakke, som er formgivet af kunstneren Bjørn Nørgaard. Sten er leveret af Petersen Tegl. Derefter er der hjemkørsel. Forventet hjemkomst mellem kl. 17-18





**Teglværksmuseet
Nivaagaard Teglværks Ringovn**



Rungsted september 2023

Beretning til Teglværksinitiativernes årsmøde på Lilleskov Teglværk 16/9 2023

Vedligehold af ringovnsbygningen er en stadig udfordring.

Vi er færdige med alle planlagte renoveringer. Men der ligger en stadig udfordring i brændkammerets hvælving. Brændkammeret er ret bredt, så hvælvingen ikke er så stabil som på ovne med de smallere brændkamre. Det betyder, at vi har måttet mure hvælvingen om mere end 10 steder i årenes løb. Og vi må til stadighed være opmærksomme på om der er steder, hvor hvælvingen begynder at bule indad i stedet for udad. Vi har et specielt murerfirma til at foretage disse reparationer, som typisk kommer over 100.000 kr. pr. gang. Efter vi har udskiftet de tre spændebånd rundt om hele ovnen, ser det ud til at problemet måske er løst.

Kai Ambus og hans bror Villy er erfarne murere. Så de er gået i gang med at behandle Ringovns murværk for murbier og udbedre mørtlen imellem murstenene. Det er en ganske stor opgave, som vil tage nogle år, da det kun er i nogle dele af året, man kan gøre det.

Den store grå blikbeklædte højlade – oprindeligt en lang to-etagers tørrelade men nu kortet meget af – fik for 3 år siden dispensation fra Fredensborg Kommune til at udskifte de hullede eternit-plader med tagpap. Vort arkitektfirma har tegnet en hel renovering af bygningen under det nye tag. Men projektet er indtil videre lagt i skuffen, da det var vokset os over hoved.

Den helt renoverede ”Vognporten” blev indviet for 6 år siden. Vi er meget glade for bygningen. Den bruges til vore møder, ligesom besøgende grupper og andre kulturelle foreninger kan bruge den.

Smedjen er nu fyldt med funktionsduelige maskiner og redskaber. Den er bemannet på alle ordinære åbningsdage, ved mange skoleklassebesøg og andre lejligheder. Vi har to smede, men vil rigtig gerne have nogle flere. Smedene arbejder på at udvikle små smedede genstande til salg, når de har tid mellem besøgene.

Vort grund var oprindeligt midlertidigt indhegnet med et ståltrådshegn. Men bag de såkaldte traverslader lå en stor del af vor grund uden for hegn. Gennem nogle år, har vi fældet selvsåede træer og buske her, og Bent Pau og hans gravko har fjernet voldsomme mængder rødder mm. Vi overvejer, hvad det indvundne areal skal bruges til: lille kammeroven?, hesterundgang?

Vore tørrelader blev renoveret i slutningen af 1980-erne. De forløbne 35 år, har sat deres spor i træværket, så vi nu er gået i gang med at udskifte gangbrædder, strøer og andet træ, som er ret rådent. Kai Ambus er tømrer og tovholder på projektet, mens Christa Stougaard svinger pensler med sverigesrød maling.

Også det røde hegn omkring vort område viser træthedstegn. Udskiftning vil være en stor opgave, men heldigvis er hegnet endnu ikke helt faldefærdigt. Vi overvejer hvordan træværket i det nye hegn skal se ud. Det nuværende hegn er for "kunstnerisk" med mange elemener, der vil rådne.

Mange af disse vedligeholdelsesaktiviteter udføres af vor onsdagsgruppe, som blev startet for mange år siden, da Niels-Jørgen Pedersen var ensom, når han gik helt alene hernede og arbejdede om onsdagen. Så nu mødes 6-8 personer hver onsdag.

I Nordsjælland har Gilleleje aktivt slået sig op på at have hjulpet Jøderne til Sverige i Oktober 1943. Vi har ikke været så aktive med at publicere Ringovnsens rolle under krigen. Men alligevel er det blevet mere kendt, at ganske mange jødiske flygtninge gemte sig på vort teglværk og blev sejlet over fra vor udskibningsmole. Vi har derfor mellem år og dag grupper af udenlandske Jøder, som kommer på besøg, ligesom de danske almindelige besøgende spørger ind til begivenhederne dengang. I år er det jo 80 år siden flugten, så vi har planlagt en mindeaften sammen med Nivaagaard Malerisamling 7. oktober.

Efter at folk på flugt er blevet meget nærværende i nutiden, har Fredensborg Kommune sammensat et tilbud til skoleklasser om Jødeflugten i 1943. Klasserne deles ind i små grupper, der først ser brænderloftet og tørreloftet i Ringovnen, hvor Jøderne gemte sig indtil transporten. Derefter går de ad ruten til udskibningsmolen og rundt mellem teglværkssøerne. Undervejs bliver de præsenteret for en række dilemmaer, som Jøderne, hjælperne og resten af befolkningen stod over for. Dem diskuterer de unge i hver gruppe undervejs og efter hjemkomsten fortæller grupperne konklusionerne på deres diskussioner. Det er ofte 7. til 9. klasser, og de går meget op i diskussion af dilemmaerne.

Museet er almindeligt åbent søndage efter Kr. Himmelfart, i pinseferie, sommerferie og efterårsferie og onsdage i sommerferien. Derudover kan der til en hver tid arrangeres besøg og rundvisning for grupper. Og denne mulighed har mange benyttet sig af i år. Vi har uddannet i alt 10 rundvisere. Entre er 40 kr. pr. voksen, gratis for unge under 15 år. I 2022 har vi haft 80 rundvisninger for i alt 1.400 personer. Det er vi meget godt tilfredse med. Carl Jørgen Schousboe er rundvisningskoordinator og styrer i det hele taget vor kalender.

Vi har en fordels-samarbejdsaftale med Ældresagen, Politiken plus og FDM om, at deres Kunder/medlemmer kommer ind for halv pris. Aftalerne har løbet 7 år, og vi har endnu ingen set, der har villet benytte disse fordelsaftaler.

Vor tidligere ejer Johannes Hage stiftede i starten af 1900-tallet Nivaagaard Malerisamling. I de senere år har vi haft nogle gode fælles arrangementer med Malerisamlingen. I den kommende efterårsferien har vi et fælles arrangement, hvor børn og forældre starter i Malerisamlingen og derefter kommer til os. Denne planlagte rækkefølge i besøget er ikke helt tilfældig, da børnene jo ikke er fuldstændig rene efter aktiviteterne ved Ringovnen.

Vi har tidligere opkrævet 450 kr pr. skoleklasse, der kom på besøg. Men da skolerne ikke længere har penge til ekskursioner – og da Fredensborg Kommune støtter os med et ganske stort beløb, har vi besluttet at skoler i Fredensborg Kommune kommer gratis ind – hvad enten det er private eller offentlige skoler. Det har øget besøget af skoleklasser tydeligt.

Ringovnmuseets hjemmeside er på adressen: www.ringovn.dk

Det vil glæde os, hvis I vil sætte et link til siden på Jeres egen side.

Vi har ikke udgivet nye bøger i det forløbne år, men vi lagt nogle interessante bøger frem, som I må tage, hvis I ikke er så heldige at have dem i forvejen.

Med venlig hilsen

Jørgen G. Berthelsen

Strandvænget 4, 2960 Rungsted

tlf. 20193699, jgb@dadlnet.dk

Beretning fra Teglværksmuseet på Skærum Mølle

Teglværksmuseet på Skærum Mølle er en del af Folkeuniversitetscenteret Skærum Mølle. Corona var meget hård ved stedet som helhed, men nu er vi ved at genvinde aktivitetsniveauet fra før 2020. UNESCO Geopark Nordvestjylland flytter pr. 1. oktober ind på Skærum Mølle med sit hovedsæde, og bliver en tæt samarbejdspartner. Det kommer til at styrke den dimension i teglværksfortællingen, som handler om geologi. Samtidig kommer vi til at nytænke vores formidling, idet det nuværende teglværksmuseum også skal rumme et fælles velkomstcenter.

Jens Kristian Hedegaard

Daglig leder på Folkeuniversitetscenter Skærum Mølle

Beretning fra foreningen Lilleskov Teglværksmuseum – lørdag den 16. september 2023

I beretningen kan vi oplyse, at det endelig er blevet normalt igen – næsten da – idet vi har fortsat med en lille ændring på vores mødedag tirsdag morgen, hvor vi tidligere mødtes kl. 0800 til kaffe og morgensamling – mødes vi stadig kl. 0800, men efter en snak i de forskellige grupper, går man i gang med dagens dont – indtil kl. 1000, hvor personalet i køkkenet servicerer de frivillige med formiddagskaffe med smurt brød m.v.

Vedrørende de frivillige så tæller vi godt 50 – som dog ikke alle møder op hver tirsdag, men flere deltager i de arrangementer vi har løbende – hvor vi bl.a. hen over sommeren afholder en månedlig Motorcykel og veteranbil træf (5 i alt) , hvor der bliver serveret biksemad med spejlæg samt grillpølser m.v. - og der har indtil nu været stor søgning – sidst var der over 178 motorcykler samt nogle veteranbiler.

Endvidere har vi også genoptaget vores populære søndags cafeer med musik og kaffe - og lagkager – dog har vi grundet manglende personale i køkkenet, skåret det ned til 4 gange om året.

Ellers går det hele nu igen i den vante gang med vedligeholdelse og reparation af maskinerne, ringovnen, driften af skinncyklerne, genbrugsbutikken – samt selve bygningen.

Vores tømrerafdeling har udskiftet hele den ene gavl samt to rulleporte til selve teglværksbygningen ud mod vejen – samt genmonteret de mursten hvor der står skrevet LILLESKOV TEGLVÆRK – idet de var begyndt at falde ned.

I øjeblikket er man ved at udskifte nogle udvendige stolper m.v.

Teglværksmaskinen har som tidligere nævnt, gennemgået en fuldstændig renovering samt malet – men idet det er konstateret, at den anvendte maling har tendens til at ruste, er man på ny i gang med en stærkere maling – ligesom vinden også har en negativ påvirkning – hvorfor der er opbygget en trævæg med oplukkelige skodder for at beskytte ”kassførereren”.

De samme folk har også gennemgået ringovnen og bygget en sektion realistisk op – med lys, så besøgende kan se, hvordan ovnen engang har fungeret – det er blevet vældig flot og vi har fået ryddet alt væk, så ringovnen ikke mere er en ”depot” med lidt af hvert.

Det gælder hele tiden om at finde nye indtægtsformer – med de mange udgifter, som stedet kræver, hvorfor vi pt. arbejder med lidt mere åbenhed omkring museet med besøgs mulighed om tirsdagen, hvor der er folk tilstede – samt udbygning af bestilte gruppe rundvisninger – ligesom der skal laves nye foldere m.v.

På 25. år har vi stadig skinnecyklerne på banen fra Tommerup til Assens, hvilket også kræver en stor indsats – både med at holde de 43 cykler kørende og strækningen kørevenlig med klipning m.v. - en aktivitet som årligt giver en omsætning på ca. 500.000 kr. - som vi ikke kan undvære.

Vi har sidst haft en aftale med Bane Danmark på 5 år, men i år har vi kun fået 1 år – hvorfor vi på ny har søgt om en brugs aftale til næste år 2024.

Grunden til at vi nu kun får 1 år er, at Assens kommune forhandler med Bane Danmark om at købe banestrækningen – hvilket kan erhverves for 1 kr.

Så pt. er vi i forhandling med Assens Kommune om hvad der skal ske – både økonomisk / turistmæssig samt det socialt arrangement – så det er lidt op ad bakke.

Vores genbrugsbutik kører efterhånden også fint, selvom det kniber lidt med skiltning ude på vejene – men vi har ansøgt kommunen om bedre hjælp dertil, men måske hjælper det, hvis de tager noget af banestrækningen.

Vores største problem pt. er som tidligere nævnt taget på teglværket hen over ringovnen – som blev renoveret i 2008 / 2009 – men desværre må konstateres, stadig er meget utæt, hvilket påvirker trækonstruktionerne samt vandet trækker ned i sandet ovenpå ringovnen – det kan især mærkes med de kraftige regnbyger vi får for tiden.

Vi håber at kunne skaffe midler via fonder til at få taget repareret - hvilket vil kræve et beløb på godt. 2 mill. - i henhold til en aktuel vurdering – men forhåbentligt er der lys forude.

Vi har i årets løb fornyet vore borde og stole her i Cafeen – hvilket har givet det et løft til glæde for os selv men også for vore lejere og i hensyn til klimaet, har vi udskiftet samtlige pære og lysstofrør på Teglværket til LED belysning.

Knud Larsen
formand

Beretning fra HorsensGruppen 2023.

Vi skriver stadig på de ca. 50 teglværker, der var i Aarhus Kommune. I den forbindelse har vi i år været 2 gange på Rigsarkivet i Viborg.

Vi vil også lige ved denne lejlighed takke Jørgen for at hjælpe os med at transskribere nogle dokumenter fra en skøde- og pantprotokol, der var skrevet midt i 1830, altså gotisk skrift. For os var det næsten ulæseligt, men Jørgen fik tydet skriften, og vi kunne skrive om Aarhus Teglværks første ejere og første år i drift.

Siden sidste møde har vi holdt 3 foredrag, det er mest i forbindelse med en bogudgivelse, at vi bliver hyret til foredrag.

I 2022 udgaven af Østjysk Hjemstavn, har vi skrevet et indlæg om Stilling Teglværk og lidt teglværkshistorie.

Der er solgt en enkelt bog i 2023. Der kan dog være solgt bøger ved forhandlere af vore bøger, som vi ikke er bekendt med.

Verners samling af stemplede mursten har haft besøg af Jørgen Strøjer Hansen.

Verners samling har også leveret en stemplet mursten fra Stinesminde Teglværk og et billede af samme værk til en udstilling om teglværker ved Mariager Fjord arrangeret af Nordjyske Museer.

En i branchen kendt samler af stemplede mursten, Harry Sørensen, døde i 2023. Hans datter kontaktede Verner og tilbød, at han kunne komme og hente Harrys samling af stemplede mursten samt diverse litteratur om tegl.

Det var ikke det hele, der var interessant, men der var enkelte sten, der ikke var i Vernes samling. Vi fik ca. 6 kasser sten med hjem fra Brønderslev. Bagagerummet var fuldt.

I HorsensGruppen/Verner er vi begyndt at overveje, hvor Verners papirarkiv over ca. 3000 teglværker skal opbevares for eftertiden. Vi tager spørgsmålet op på dette møde for at sætte det på dagsordenen på næste møde som indkomne forslag.

Overvejelser er, om papirarkivet skal opbevares ved en privatperson, på et museum, eller der skal iværksættes en digitalisering, som så kan lægges op i en "sky".

Overvejelserne gælder også hans store stemplede stensamling og dennes placering fremover.

Det er Vernes private samling, og det er ham der suverænt bestemmer over begge samlinger, og deres fremtid.

HorsensGruppen skal arrangere næste møde, vi foreslår lørdag den 14. september 2024. Mødet afholdes på Uldum Mølle.